

ความหมายและคุณค่าของความรักของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท: การศึกษาด้วยเทคนิค
การเล่าเรื่องจากภาพวาด

จันทนา เกิดบางแถม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายใจ พัวพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และครูต้นแบบในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ อีกทั้ง ยังเป็นผู้ที่ริเริ่มและเปิดโลกทัศน์ของผู้วิจัยให้เห็นคุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ “ศิลปะเพื่อการบำบัด” (Art Therapy) เพื่อการศึกษาวิจัยทางด้านสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช อันทรงคุณค่าต่อทั้งวงการวิชาการพยาบาล ผู้รับบริการทางสุขภาพ และตัวผู้วิจัยเองที่จะพัฒนาก้าวสู่มิติทางการพยาบาลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเพื่อนำวิชาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลผู้อื่นได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ มากไปกว่านั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายใจ พัวพันธ์ ยังเป็น “ครู” ที่มีวิญญานจิต อุทิศตน ที่ได้ทำหน้าที่เพียงแต่ให้ความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น “ครู” ที่คอยอบรม สั่งสอน ตักเตือน และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ลูกศิษย์ด้วยความทุ่มเทอดสาหะ เอาใจใส่ และความห่วงใยเสมอมา ผู้เขียนวิทยานิพนธ์รู้สึกซาบซึ้งใจ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ธานี อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ด้วยความทุ่มเทและเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ชำนาญสุข ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในโครงสร้างวิทยานิพนธ์และการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในแง่มุมที่หลากหลายด้วยความห่วงใยและเอาใจใส่ อันเป็นประโยชน์ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และทรงคุณค่า นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่พิจารณาและรับรองการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล สถานที่ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยดี และขอขอบคุณน้อง ๆ ผู้ให้ข้อมูลที่ถ่ายทอดเรื่องราว “ความรัก” ผ่านภาพวาดและการเล่าเรื่องมาสู่ผู้วิจัยและสังคม ทุกเรื่องราวของน้อง ๆ เปิดเผยถึงชีวิตที่เต็มไปด้วยความรักที่มีอยู่ภายในตัว ทำให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจถึงข้อเท็จจริงที่เป็นแง่มุมทางบวก ที่ร้อยเรียงจากประสบการณ์และเรื่องราวอันเป็นส่วนตัว ด้วยความยินดีและเต็มใจเสมอมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์ คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากนี้ ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.สรพง เจริญกฤตยาธุลี ที่แนะนำ ช่วยเหลือในทุกกระบวนการของการทำวิจัยนี้ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี

เสมอมา และคอยให้กำลังใจในการทำงานอยู่เสมอ หลายครั้งที่ได้รับแรงบันดาลใจจากอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างการทำงานอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท และอดสาหะ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกไม่ย่อท้อในการทำงาน และขอบคุณคณาจารย์เพื่อนร่วมงาน อาจารย์สุกัญญา ชายครอง อาจารย์พงษ์ระพี ธีรวิวรรณ พี่เบญแจ และเพื่อนร่วมรุ่นในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช ที่ห่วงใยและเอาใจช่วยเสมอมา

ทั้งนี้ ขอขอบคุณ “ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์” สำหรับความเป็นผู้นำทางในชีวิต เป็นผู้ปลุกปั้น และเพื่อนที่ไม่เคยละทิ้งผู้เขียนวิทยานิพนธ์ให้ขาดหายจากความเชื่อ ความหวังใจ และ “ความรัก” อันทำให้ความเหน็ดเหนื่อยและความท้อแท้แปรเปลี่ยนเป็นสันติสุข ความชื่นชมยินดี และความสำเร็จในที่สุด

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณตาและคุณแม่ที่เป็นกำลังใจ ดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความห่วงใย ตลอดจนสนับสนุนและให้โอกาสที่ดีในการศึกษาทุกระดับชั้น ขอขอบใจน้องสาวและหลาน ๆ ของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ที่สนับสนุน ห่วงใย และเอาใจช่วยมาโดยตลอด จนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

จินตนา เกิดบางเขม

49910478: สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, พย.ม. (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

คำสำคัญ: ความรัก/ วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท/ การเล่าเรื่อง/ การวาดภาพ

จินตนา เกิดบางเขม: ความหมายและคุณค่าความรักของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาท: การศึกษาด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องจากภาพวาด (MEANINGS AND VALUES OF LOVE AMONG ADOLESCENTS WITH QURREL BEHAVIOR: A STUDY OF STORY TELLING BASED ON DRAWING APPROACH) คณะกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์:

สายใจ พัวพันธ์, Ph.D., สงวน ธานี, Ph.D. 103 หน้า. ปี พ.ศ. 2554

เมื่อใดที่มีวัยรุ่นก่อเหตุทะเลาะวิวาท วัยรุ่นจะถูกมองในทางลบว่าเป็นผู้สร้างปัญหาและความเดือดร้อนให้สังคม จึงมีคำถามเกี่ยวกับ “ความรัก” อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ที่ชี้ให้เห็นดำเนินชีวิตในทางที่สร้างสรรค์ ว่า วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทคิดอย่างไรกับ “ความรัก”

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและคุณค่าของ “ความรัก” ของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท โดยการประยุกต์กรอบทฤษฎีการดูแลมนุษย์ของวัตสัน และทฤษฎีความรักของฟรอมม์ ผู้ให้ข้อมูลคือ นักศึกษาเพศหญิง 5 คน และเพศชาย 5 คน ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดชลบุรี มีประวัติเป็นผู้ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและได้รับบทลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องจากภาพวาดร่วมกับการใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้างในการสนทนาเชิงลึก นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงใจความหลัก

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทให้ความหมายของ “ความรัก” ไว้ 5 ความหมาย ได้แก่ 1) ความรักคือการให้ด้วยใจ 2) ความรักคือการอยู่เคียงข้าง ร่วมทุกข์ร่วมสุข 3) ความรักคือการเปิดใจยอมรับตัวตนที่แท้จริงของผู้อื่น 4) ความรักคือการดูแลเอาใจใส่ห่วงใยกัน และ 5) ความรักคือความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด ความตั้งใจและการกระทำที่ปรากฏในเรื่องเล่าของวัยรุ่นสะท้อนคุณค่าของ “ความรัก” ไว้ 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) รู้จักรักแล้วอยากเป็นคนดี 2) รู้จักรักแล้วไม่เครียด รู้จักวิธีคลี่คลาย 3) รู้จักรักแล้วชีวิตได้รับการหล่อเลี้ยง 4) รู้จักรักแล้วรู้จักดำเนินชีวิต 5) รู้จักรักแล้วรู้จักมีความสุขให้ผู้อื่น และ 6) รู้จักรักแล้วรู้จักทำเพื่อผู้อื่น

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทสะท้อนความหมายของความรักในเชิงบวก โดยให้ความหมายว่าเป็นความจริงใจ เอาใจใส่ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ยอมรับความเป็นตัวตน และผูกพันใกล้ชิด ซึ่งพยาบาล บุคลากรในทีมสุขภาพอื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะตระหนักรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารและให้การดูแลวัยรุ่นกลุ่มนี้อย่างสอดคล้องกับทัศนคติดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสและส่งเสริมให้วัยรุ่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

49910478: MAJOR: MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING; MNS.

(MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING)

KEYWORDS: LOVE/ ADOLESCENTS WITH QURREL BEHAVIOR/ STORY TELLING/
DRAWING

JANTANA KOEDBANGKHAM: MEANINGS AND VALUES OF LOVE AMONG
ADOLESCENTS WITH QURREL BEHAVIOR: A STUDY OF STORY TELLING BASED
ON DRAWING APPROACH: SAICHA PUAPAN, Ph.D., SANGUAN THANEE, Ph.D. 103 P.
2011.

Whenever adolescents generate fighting, they are always seen as problem makers for society. One question about the concept of “LOVE” of adolescents is emerged. The question is “Do adolescents with quarrel behaviors think about LOVE?”

Based on Watson’s Human Care theory and Fromm’s Theory of Love, the objective of this qualitative research was to explore meanings and values of “LOVE” among adolescents with quarrel behaviors. Ten participants, 5 female and 5 male students studying in the vocational schools under the Ministry of Education, Chon Buri, were purposively selected. All of the participants had experiences of involving in fighting and had been punished one way or another. Story telling with drawing together with in-depth interview was used in collecting data. Semi-structure questions guided the interview. Thematic technique was utilized for data analysis.

The findings of this study indicated 5 meanings of “LOVE” among those adolescents which consisted of: 1) love is offering with willingness, 2) love is being there, 3) love is open-minded and accepting real self of others, 4) love is caring and being considerate, and 5) love is being involved. Through story telling, willingness and acts that represented 6 values of “LOVE” were emerged. When they knew love, 1) they desired to be a good person, 2) they felt relaxed and relieved, 3) they felt nourished, 4) they knew how to appreciate life, 5) they knew how to make others happy, and 6) they knew how to do for others.

The findings of this study revealed that adolescents with quarrel behaviors reflected the meanings of “LOVE” positively. The meanings of “LOVE” among these adolescents are authenticity, consideration, acceptance and being involved. Thus, nurses and others could apply these findings in order to aware, communicate and take care of them. By doing so, developmental tasks and productive ways in living with others and society could be promoted.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำถามหลักของการวิจัย.....	5
คำถามย่อยของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
มนุษย์ ชีวิต ความรัก: คุณค่าและความหมาย.....	8
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรัก.....	12
วัยรุ่น.....	16
พฤติกรรมทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรักและพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น.....	25
วิธีวิจัยที่ใช้ภาพวาดและสิ่งที่มองเห็น (Drawings and Visual-Based Research Method).....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ผู้ให้ข้อมูลและวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูล.....	34
สถานที่ทำการวิจัย.....	34
เครื่องมือในการวิจัย.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล.....	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ส่วนที่ 1 ประสิทธิภาพของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท.....	42
ส่วนที่ 2 ความหมาย “ความรัก” ตามทัศนะของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท.....	55
ส่วนที่ 3 คุณค่า “ความรัก” ตามทัศนะของวัยรุ่นที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท.....	74
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
การอภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	89
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	98
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ประสบการณ์ทะเลาะวิวาทของผู้ให้ข้อมูล..... 44

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 Maslow's hierarchy of needs and subpersonality work	13
2 ภาพแสดงความหมายของความรักคือการให้ด้วยหัวใจ.....	55
3 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของนิค.....	56
4 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของบีม.....	58
5 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของน้ำ.....	59
6 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของนนท์.....	61
7 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของไอ้ต.....	62
8 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของเต๋า.....	64
9 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของเต๋า.....	65
10 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของเอฟ.....	66
11 ภาพแสดงความหมายของความรักคือการดูแลเอาใจใส่ห่วงใยกัน.....	67
12 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของแนน.....	68
13 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของตาล.....	69
14 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของเอฟ.....	70
15 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของน้ำ.....	71
16 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของจุ่ม.....	72
17 ภาพวาดเกี่ยวกับความรักของตาล.....	73
18 ภาพวาดสะท้อนปรากฏการณ์ที่ได้จากการทำวิจัย.....	80